

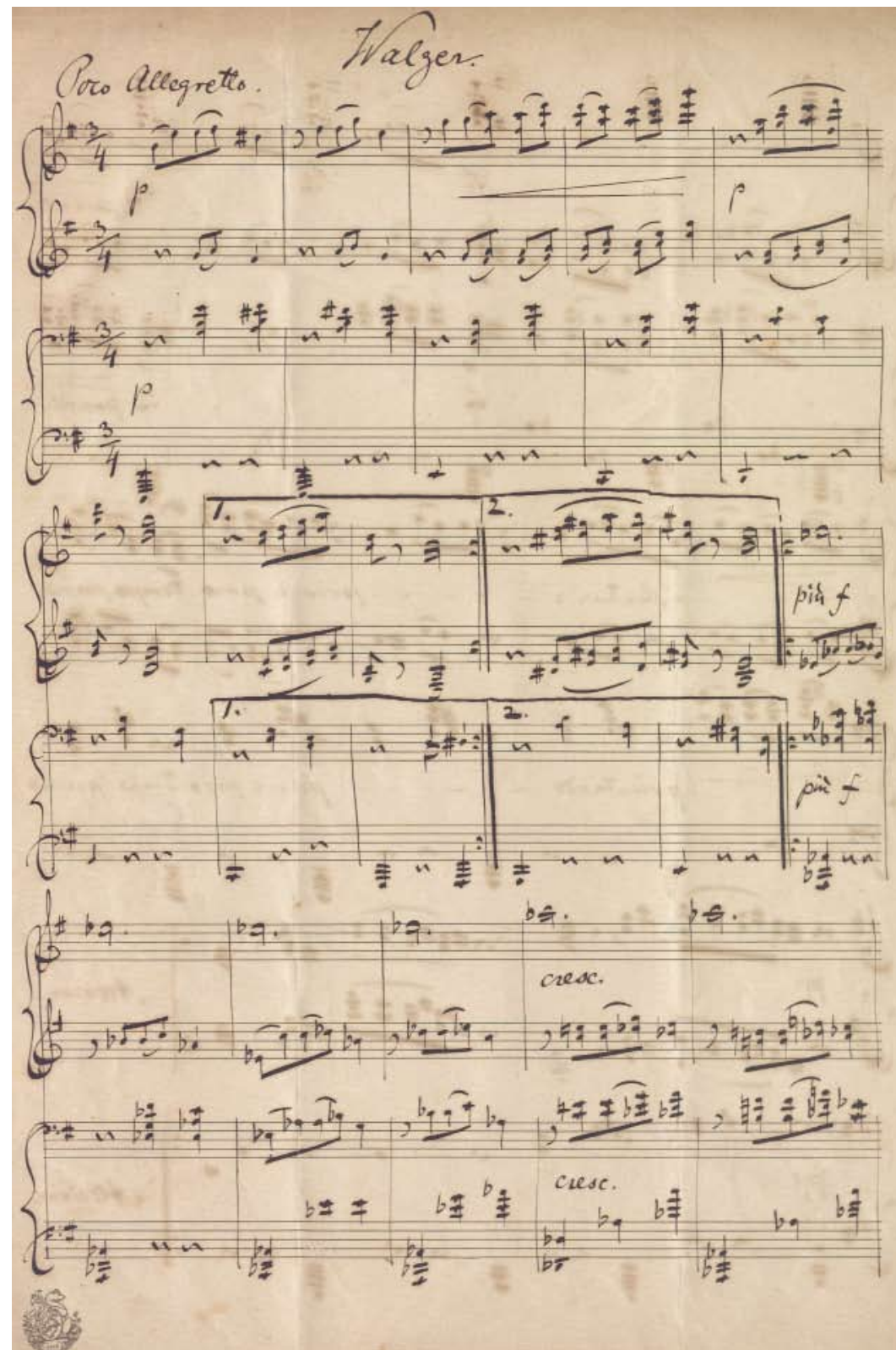
JULIUS RÖNTGEN

Vergeeten pianocomponist

FOTO: COLLECTIE NMI

RÖNTGEN OP SCHIERMONNIKOOG 1925

EERSTE PAGINA UIT
MANUSCRIPT: 'ZWEITER
CYCLUS VON WALZERN
FÜR CLAVIER ZU VIER
HÄNDEN, AMSTERDAM,
WEIHNACHTEN 1884'

In samenwerking met het Nederlands Muziek Instituut publiceert Akkoord Magazine niet eerder uitgegeven kamermuziek uit de NMI-archieven. Dit maal een quatre-mains wals van Julius Röntgen (1855-1932). De partituur is gratis te downloaden van www.akkkoordmagazine.nl.

AUTEUR **MARGARET KRILL (NEDERLANDS MUZIEK INSTITUUT)**

Met twee professionele musici als ouders was het niet verwonderlijk dat Julius Röntgen de muziek in zou gaan. Zijn vader Engelbert, geboren in Nederland, was naar Duitsland geëmigreerd en trouwde daar met de concertpianiste Pauline Klengel. Julius bracht zijn jeugd door in Leipzig, waar zijn ouders in de hoogste muzikale kringen verkeerden en regelmatig musici als Felix Mendelssohn, Niels Gade en Joseph Joachim aan huis ontvingen. Van zijn grootvader van moeders kant leerde Röntgen de eerste beginselen van het piano- en vioolspel. Daarna nam zijn moeder zijn piano-opleiding op zich; van zijn vader kreeg Röntgen vanaf zijn zevende jaar vioolles.

Buiten de opleiding die hij van zijn ouders kreeg, heeft Röntgen niet veel les meer gehad. Het volgen van een volledige conservatoriumopleiding was schijnbaar geen optie, ondanks het feit dat Mendelssohn in 1843 in Leipzig een conservatorium had opgericht. Röntgen studeerde slechts korte tijd bij andere docenten. Van 1868 tot 1870 kreeg hij privéles van Louis Plaidy. Ook speelde hij regelmatig quatre-mains met Ignaz Moscheles (1794-1870), die zelf een groot virtuoos was en hem waarschijnlijk veel over Beethoven kon vertellen. Vanaf 1871 volgde Röntgen nog piano- en compositielessen bij Carl Reinecke, maar binnen twee jaar was Röntgen zo druk met zijn concertpraktijk dat verder studeren niet meer aan de orde kwam. Röntgen werd binnen enkele jaren een beroemde pianovirtuoos. Hij gaf, behalve in Nederland en Duitsland, concerten in Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk en in de Scandinavische landen.

HET AMSTERDAMSCH CONSERVATORIUM

Voor de professionele piano-opleiding in Nederland is Röntgen zeer belangrijk geweest. Al in 1877 werd hij uitgenodigd om les te komen geven aan de muziekschool van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst in Amsterdam. Röntgen woonde toen nog in Leipzig, en het spelniveau in Amsterdam lag beduidend lager dan wat hij in zijn woonplaats gewend was. Hij aarzelde dus. Maar

een jaar later had hij zich toch in Amsterdam gevestigd. Binnen enkele jaren had Röntgen het niveau van de muziekschool zo verbeterd, dat het oprichten van een conservatorium in Amsterdam voor de hand lag. In 1884 was het Amsterdamsch Conservatorium een feit, en Röntgen werd hoofd van de pianoafdeling. Dat zijn reputatie als docent internationale uitstraling had, blijkt uit het feit dat de Hochschule für Musik in Berlijn hem vroeg om daar hoofdleraar piano te worden. De aanbieding werd door Röntgen afgeslagen ten gunste van Amsterdam.

VIERHANDIGE WALSEN VOOR PIANO

Zoals gezegd werd Röntgen in zijn tijd beschouwd als een gevierd virtuoos pianist. Zijn Beethoven vertolkingen werden geroemd en vergeleken met uitvoeringen van Harold Bauer. Zijn bewondering voor Johannes Brahms bracht Röntgen ertoe om als eerste in Nederland diens *Tweede Pianoconcert* uit te voeren. Röntgen speelde ook zijn eigen composities en gaf premières van zijn pianoconcerten. In huize Röntgen werd veel gemusiceerd, en zo ontstonden er haast vanzelfsprekend veel werken voor piano vierhandig en voor twee piano's. Röntgen schreef onder meer twee cycli van *Walzer* voor piano vierhandig. De eerste serie van elf walsen voltooide hij in mei 1884. De tweede serie - van negen - volgde met Kerst van datzelfde jaar. Iedereen die regelmatig quatre-mains speelt zal ongetwijfeld de associatie leggen met de *Walsen opus 39* van Johannes Brahms, die een twintigtal jaren eerder geschreven zijn dan de walsen van Röntgen. Röntgens walsen zijn wisselend van moeilijkheidsgraad, maar over het algemeen zeker niet voor beginners.

Speciaal voor Akkoord Magazine is gekozen voor de eerste wals uit de tweede cyclus, omdat deze niet alleen heel aansprekend, maar ook voor de gemiddelde amateurpianist goed speelbaar is. Beide cycli zijn nooit uitgegeven, terwijl ze een enorme verrijking betekenen voor de liefhebbers van het quatre-mainsspel. Het NMI heeft de intentie om in 2010 een selectie uit beide bundels uit te geven. ♦

Zweiter Cyclus von Walzern

Julius Röntgen (1855-1932)

Download partituur

Op de websites van Akkoord Magazine en het NMI kan de partituur gedownload worden: www.akkkoordmagazine.nl, www.nederlandsmuziekinstituut.nl.

Het NMI heeft al meerdere (her-) uitgaven gerealiseerd van de composities van Röntgen. Zo zijn onlangs twee cellosonates heruitgegeven. In 2007 verscheen een lijvige biografie over Röntgen door Jurjen Vis. Het NMI is gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag en is geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 10:00 tot 17:00 uur.